

Ajuntament
de Calella

lelele
2015
Calella
capital de la
Sardana

Cobla capital de la Sardana
Francesc Cassú, director

Big band capital de la Sardana
Joan Díaz, director

Calella, a la Sardana:
Verd de pi, blau de mar
Eloi Aymerich, director audiovisual

Les músiques i les imatges
de la capitalitat

Ser motor, líder, capital en aquells àmbits d'interès general per a la societat, ha estat de sempre el tret característic de la voluntat col·lectiva dels pobles i ciutats que veuen la cultura popular i tradicional com a garant de la preservació de la seva identitat com a nació.

Assolir la capitalitat de la Sardana és un repte aconseguit amb el suport i la col·laboració de ciutadans i entitats que històricament han treballat de valent per a la difusió de tot allò que envolta la dansa nacional. La resposta al treball constant de persones com les que integren l'Agrupació Sardanista de Calella, que al llarg de 88 anys han mantingut viu l'esperit del que el món sardanista coneix com l'*Aplec Pairal de Catalunya*. La designació de Calella com a capital de la Sardana 2015, prenent el relleu a la ciutat de Barcelona, ha de ser interpretat -també- com un reconeixement a l'esforç i al treball de milers de calellencs que des dels àmbits cultural, social, esportiu i econòmic han contribuït a convertir Calella en un referent en l'organització d'esdeveniments de gran format.

El compendi que teniu entre les mans és només un exemple de fins a quin punt el sardanisme i el coblisme actuals són una font inesgotable de creativitat, d'art. D'una banda, hi trobareu un disc compacte amb les estrenes de la capitalitat, signades per alguns dels compositors de sardanes més prestigiosos del moment; de l'altra, un tast d'una de les produccions de la capitalitat de Calella, amb una big band d'alt nivell que, sumada a la cobla, versiona temes d'ahir, d'avui i de sempre. Per últim, també podreu gaudir de les imatges, amb banda sonora pròpia, del que és avui el sardanisme a Calella però també d'allò que ha estat. Esperem que en gaudiu tant com ho hem fet nosaltres essent partícips de tot aquest procés creatiu. Que tingueu una bona capitalitat de la Sardana de Calella!

Montserrat Candini, Alcaldessa de Calella

Els músics que participen en aquesta gravació són:

COBLA CAPITAL DE LA SARDANA

Francesc Cassú director
Xavier Torrent flabiol
Jordi Feliu i Marc Timón tibles
Jordi Molina i Enric Ortí tenores
Jordi Serrano i Jordi Gil trompetes
Eduard Prats trombó
Gerard Serrat i Miquel Àngel López fiscorns
Jordi Company contrabaix

BIG BAND & COBLA CAPITAL DE LA SARDANA

Laura Simó, Xavier Casellas i Gemma Abrió veus
Joan Díaz director, piano, melòdica i arranjaments
Guim García Balasch i Juan Carlos Narzekian saxos alts
Llibert Fortuny, Lucas Martínez i Pere Grau saxos tenors
Enric Ortí i Jordi Molina tenores
Marc Timón i Jordi Feliu tibles
Xavier Torrent flabiol
David Pastor, Mireia Farrés i Ivó Oller trompetes
Vicent Pérez trombó
Eduard Prats i Miquel Àngel López fiscorns
David Mengual contrabaix
Ramón Àngel Rey bateria

CD 1

**Les músiques de la capitalitat: Sardanes
Cobla capital de la Sardana**

Francesc Cassú, director

Les estrenes

- 1/ *Calella, capital de la Sardana* de Jordi Feliu
- 2/ *El silenci del Far* de Jordi Molina
- 3/ *La màgia de les Torretes* de Francesc Cassú
- 4/ *Camí Ral* d'Enric Ortí
- 5/ *Calella Vila Bella* de Marc Timón

En el record

- 6/ *Colla Poncellada* de Josep Maria Tarridas

En agraïment

- 7/ *Els Pins de Can Pelayo* de Joan Làzaro
- 8/ *Agulla d'ïmant* de Jordi Teixidó
(Dels Amics de la Poesia a l'Agrupació Sardanista de Calella, en el seu 65è aniversari)
- 9/ *Calella, Meritíssima de la Sardana* de Jaume Cristau
- 10/ *L'encís del Parc Dalmau* de Jaume Castellà
- 11/ *Calella, 60 anys de Turisme* d'Isabel Medina

Per sempre

- 12/ *Record de Calella* de Vicenç Bou

CD 2

Les músiques de la capitalitat:

Paraules d'amor

Big band & Cobla capital de la Sardana

Laura Simó, Xavier Casellas i Gemma Abrié, veus
Joan Díaz, director

- 1/ *The Lady is a Tramp* - Richard Rodgers / Lorenz Hart. Laura Simó
- 2/ *Homenatge a Teresa* - Ovidi Montllor. Xavier Casellas
- 3/ *Sir Duke* - Stevie Wonder. Gemma Abrié
- 4/ *Paraules d'amor* - Joan Manuel Serrat. Laura Simó
- 5/ *Fly me to the Moon* - Bart Howard. Xavier Casellas
- 6/ *El noi de la mare* - Trad. catalana. Simó & Casellas & Abrié
- 7/ *Garota de Ipanema* - Antônio Carlos Jobim / Vinicius de Moraes. Gemma Abrié
- 8/ *De mica en mica* - Joan Manuel Serrat. Laura Simó
- 9/ *Revelation* - The Yellowjackets. Gemma Abrié
- 10/ *Don't Worry, Be Happy* - Bobby McFerrin. Simó & Casellas & Abrié

DVD

Calella, a la Sardana:

Verd de pi, blau de mar

Cobla capital de la Sardana

Una producció de Clack
Eloi Aymerich, direcció audiovisual
Francesc Cassú, direcció musical

Amb la col·laboració de Joventut Artística de Calella en la recitació d'una selecció de poemes realitzada pels Amics de la Poesia de Calella. Amb:

Anna Terricabres i Mateu,
a *Cercles de Laia Noguera* i Clofent
Josep Torres i Lobato,
a *La Sardana* de Josep Miracle i Collmalivern
Marti Germà i Carreras,
a *Aires d'Aplec* de Francesc Castells i Pla
Carne Horta i Merino,
a *La Sardana* de Concepció Organ i Valverde

Les imatges històriques que s'inclouen en el DVD provenen d'arxius particulars, així com del Museu-Arxiu Municipal, l'Agrupació Sardanista de Calella i Foto-Film Calella.

En les properes pàgines d'aquest llibret trobareu un recull de textos poètics d'autors calellencs inspirats en la Sardana, oferts pels Amics de la Poesia de Calella.

NO LA DEIXEM MORIR!

Si un dia la sardana se'ns morís...
si aquesta joia nostra que ara salta
empal·lidís com una flor malalta
i ens caigués sense llum, sense somris.

Si absurdes colles de jovent profà
gallejant d'avançada indiferència,
mancats d'amor i cecs de consciència
sense dol la portessin a enterrar,

plorarien les flors i el bosc de pins
i les nostres pacífiques muntanyes
l'espant regiraria les entranyes,
el fred s'enfonsaria cor endins.

Si un dia la sardana se'ns morís
la mare Pàtria a tots acusaria,
que quan els fills li perden l'alegria
ella es cobreix d'un ample núvol gris.

Jovent de seny i cor! Jovent ardit
que et bull la sang i el pols mai et tremola!
a la sardana que ara t'agombola
dóna les mans i tot el foc del pit!

Donem-li el cor, no la deixem morir
que enmig del poble és una llàntia encesa,
diu dels passats la gesta i la grandesa
i als que ara som ens fa més clar el camí.

Ella ens mantingui el pensament ben alt
i barri el pas a les llavors paganes.
Jovent, fem barricades de sardanes
que preservin els pobles de tot mal!

A puntejar-la Tots! La Pàtria és gran,
omplim-la de poètiques rodones
i amb els ulls cel amunt, fem com les ones,
besem la nostra terra tot dansant!

Maria Cardona i Codina (1923 - 1972)

AIRES D'APLEC

De nou Calella, avui, us obre els braços
i us ofereix l'Aplec i l'amistat,
per celebrar tots junts, una altra anyada
que avivi de la Pàtria el foc sagrat.

És un pas més per fer de nostra terra
un oasi de pau i germanor,
ajudar a desterrar del món la guerra
i que cadascun siguem un xic millor.

Novament a Calella, la sardana
llença un himne de bona voluntat
i els colors de la vida ens els fan veure
com un foc de carícies abrandat.

La trobareu, com sempre, amb la fal·lera
d'anhelar que l'Aplec sigui tan gran
que no hi hagi ciutat, poble, ni vila
que cada any no l'estigui desitjant.

Quedarem més amics des d'aquest dia
i a tot el món darem una lliçó,
perquè veurà que al volt de nostra dansa
hi afermem més i més la germanor.

Amunt els cors, amics, per Catalunya:
Perquè tots els que en ella hi sojornem,
ens hi sentim com una gran família
i comprensivament, ens hi abracem.

Francesc Castells i Pla (1906 – 1991)

LA SARDANA

Si mai al món ens manca el bell conviure,
dissolem aquests núvols i la por:
hi ha una dansa que s'obre en clar somriure
i uneix les nostres mans en germanor.

I ets tu, oh anella mòbil, franca i lliure
que ens ensenyes arreu la gran lliçó,
i junts trobem ardits el goig de viure
i el pas per fer entre tots un món millor.

Vulguem que cors i mans s'estrenyin nobles
encerclant races, gents, llengües i pobles
sota l'excels Ideal que ens atrau,

i puntegem plegats la nostra dansa
perquè abrandats al foc de l'esperança
no ens minvi mai la flama de la Pau.

Josep Miracle i Collmalivern (1959)

CALELLA I LA SARDANA

El sol avui no ens mostra els raigs aurífics
potser gelós de tant caliu humà
que ha motivat un jorn de tons magnífics
de pau i germanor i seny català.

Com festa gran al temple ens acollia
la música, la dansa i la fe
el pit sadoll de pau i melodia,
feia més gran aquell moment serè.

Els cors eren ben xops i els ulls vessaven
un lleu perleig que porta l'emoció
sardanejant els peus, els cors resaven
tot encerclant l'altar amb veneració.

El dia ha començat amb so de festa,
la torxa ha presidit tot el festeig
perquè el signe del foc vol dir que resta
flama viva que mai no s'extingeix,

d'una sardana que és més que una dansa,
és el sentir de tot un poble unit,
és sentiment que mans juntes atansa
batecs dels cors que salten dins del pit.

I per cloenda d'una gaia festa
talment com rossinyols tot refulant,
Coral Puig-reig dels cors ha fet conquesta,
Cobla Els Montgrins ha coronat la festa
d'un jorn de germanor, música i cant.

Pepita Gallart i Mallo (1923 - 2012)

LA SARDANA ENS ENALTEIX

Ben enaltits fem nostres festius jorns
i els rítmics sons de la triomfal sardana
ens diu: som fills d'aquesta terra ufana
de vora el mar i muntanyencs entorns.

El seu bell cant enlloc el trobaràs
la puntegem i l'àgil peu s'hi enlaire,
unim les mans amb altres mans a l'aire
si ara saltem després pausat compàs.

Els refflets de l'airosa tenora
ens porten sentiments que el cor enyora
i ens estimem el càntic que ens atrau.

Sardanejant hissem per Catalunya
la fermesa que nostra dansa encunya
i ens fa nobles en l'amor i en la pau.

Josep Maria Nogué i Rossell (1930)

CERCLES / A la sardana

Cercles d'amor.
Com una gota percudeix
la superfície de l'aigua.
El so de la gota que trenca l'aigua
i es dibuixen els cercles,
l'expressió de l'amor,
que és aigua vibrant.

Una gota es fa una amb la mare.
Gota d'aigua, mare d'aigua.
I els cercles que expressen
el so de la unió.
Som cercles d'amor.

Una gota d'amor
que es fon amb la mare d'amor.

Tot és aigua que es transforma,
que ara ve i ara torna,
que es mostra, aparent,
i es desfà en el no-res
de la mare, que és aigua.

Ser un cercle vol dir
que no ets res per tu sol,
sinó per tots.
Perquè Som.
Perquè l'aigua està feta de totes les gotes.
L'expressió de l'amor.

Laia Noguera i Clofent (1983)

LA SARDANA

Tots hi cabem, l'anella a tots ajunta
i com més es va obrint més ampla es fa,
com penses i com ets ningú et pregunta,
tothom et rep com rep a un bon germà.

Els peus -boixets lleugers- van trenant punta
sobre el terrós coixí sense parar,
Catalunya dansant puja i remunta
i ho fa braços oberts per abraçar.

Tots l'estimem perquè és la dansa nostra
i la portem al cor, als ulls, al rostre
com una clara alba d'amistat.

Amics que ara en palpem la meravella
estrenyem fort les mans i, oberts com ella,
calquem-ne el seu alt símbol d'unitat!

Concepció Organ i Valverde (1920)

LLIÇÓ MAGISTRAL DE LA SARDANA (fragment)

Llegida per l'escriptor calellenc Francesc Grau i Viader, en l'acte de proclamació de Calella com a *Ciutat Pubilla de la Sardana 1996*, el dia 27 d'abril de 1996

Els meus primers records d'infantesa van lligats a la sardana. Més ben dit, em porten a l'Aplec Llevantí de la Sardana que és com s'anomenaven els primers aplecs que la Joventut Sardanística va celebrar al bosc de Sant Jaume de la veïna població de Pineda que aleshores encara no portava l'afegitó "de Mar" que ara s'ha incorporat al nom original com a ganxo d'atracció d'estrangers.

En aquell temps a Calella, prescindint del calendari, l'estiu començava oficialment el dia de l'aplec que era quan la gent es posava la roba que havia tingut desada en armaris i calaixeres i que tornaria per la Festa Major de la Minerva quan les noies estrenaven el vestit d'hivern. Ara, d'ençà del turisme, les estacions comencen i acaben d'una altra manera.

Recordo, com si fos ara, els preparatius de la vigília. Com que hi anàvem a passar tot el dia, s'havia d'anar amb molt de compte de no oblidar cap ingredient del dinar ni cap atuell per coure'l ja que el bosc era lluny i no era qüestió de tornar a fer la llarga caminada ni perdre's cap sardana. Acabaven les cobles i començava el dinar de manera que les últimes notes de l'audició matinal s'enlairaven alzines amunt barrejades amb la sentor de les cassoles fumejants. Un cop refetes les forces, el refilet del flabiol cridava els dansaires a tornar-hi fins que el sol s'amagava darrera el turó de Puig de Popa i les primeres ombres del capvespre tenyien el cel de tonalitats violàcies.

Jo, marrec com era, volia fer-me gran ben aviat per ballar sardanes i fer com aquell jovent que tornava alegrement a Calella per una drecera que vorejava conreus i camps de blat avui convertits en ermassos com a conseqüència d'una nova forma de viure que també ens ha portat el turisme. L'excursió agradava tant al jovent, que quan es presentà l'oportunitat de traslladar l'aplec als pins de can Pelai va topat amb l'oposició dels joves que no volien deixar el bosc de Sant Jaume i ho va haver de decidir un plebiscit guanyat escassament pels partidaris del canvi.

El nou emplaçament va resultar primordial perquè l'aplec prengué una gran volada. Aquella dansa que l'any 1888 (el de la primera Exposició Universal de Barcelona) van portar a la nostra població els fideuers de l'Empordà que van venir a treballar a la fàbrica de pastes Saula, havia arrelat profundament. Els fideuers no volien renunciar a la seva dansa i quan a Calella venien músics de la seva comarca els demanaven que abans del ball toquessin una sardana que puntejaven davant l'admiració dels calellencs que no van trigar gaire a afegir-se a la rotllana. Fa més de cent anys, doncs, que Calella va començar a ser coneguda amb el sobrenom de "Calella de les sardanes".

La revolta militar del 18 de juliol protagonitzada pels que havien de vetllar per la pau, s'emportà vides, sembrà odis i el

jovent va haver de canviar l'escalf de la mà amiga per la fredor del fusell. L'explosió terrible de les bombes va substituir les notes alegres d'unes cobles que dia a dia es veien més migrades per la incorporació dels seus components al front de combat i es va obrir un parèntesi d'inactivitat sardanista que trigà molt de temps a cloure's. Per més inri la victòria de les tropes franquistes va esborrar tot el que tenia el més lleu regust de catalanitat i tots els símbols foren prohibits. Calella, però, no es conformava a perdre les sardanes i l'aplec tornà a celebrar-se, novament, forçat per les circumstàncies a dependre d'una altra organització, única manera de poder-lo restablir en la situació política adversa en què es trobava el país.

••••

Un any el mestre Vicenç Bou va venir a l'aplec convidat per una família amiga i des de les grades del pati de l'Òs contemplava meravellat aquella mar de dansaires amb els braços enlaire, les mans estretament unides i un espurneig mític als ulls. La gran esplanada, atapeïda de rotllanes, semblava l'engranatge d'un rellotge gegantí que oscil·lava al ritme de la música amb un vaivé perfectament sincronitzat. Quan els milers d'assistents es van adonar de la seva presència li van dedicar una ovació llarga, clamorosa, a la qual el mestre va correspondre saludant vivament emocionat. Mai no havia estat aplaudit per tantes mans alhora. El record que s'emportà d'aquella demostració espontània d'afecte popular li va inspirar la bonica sardana "Record de Calella" que ha esdevingut un himne de la nostra ciutat i que des de llavors ha figurat cada any al programa de l'aplec interpretada de conjunt per totes les cobles.

Era aquell temps en què la fermesa d'un país s'havia de posar de manifest creant nous símbols per suplir els que ens eren prohibits, en què cridar "Visca el Barça!" significava molt més del que deia i una sardana ocupava el lloc que el nostre himne s'havia vist obligat a deixar buit. Era una lluita que l'estament oficial tenia perduda, a la llarga, perquè els sentiments no es poden arrencar per decret quan han arrelat al cor del poble. En el desert en què es volia reduir la nostra dansa, l'aplec de Calella s'oferia com un oasi sardanista on acudia una gernació vinguda de tot arreu que arribava aquí amb trens especials, amb desenes i desenes d'autocars i amb camions abarrotats de gent que omplia de gom a gom el nostre parc Municipal àvida d'afirmar la seva catalanitat ballant sardanes.

D'uns anys ençà les coses han canviat. Han canviat per a bé. Ara ja no ens cal cridar "Visca el Barça!" per demostrar res més que no sigui la nostra simpatia per un club de futbol. Ja no hem de buscar eufemismes, perquè avui podem dir les coses pel seu nom i la sardana l'hem d'entendre com la manifestació d'un poble que frueix ballant una dansa eminentment popular, sense automatismes, on tothom s'hi pugui integrar i on ningú no s'hi trobi estrany. Em penso que, amb els alts i baixos propis de les modes i les circumstàncies de cada moment, la sardana té encara una vida llarga. M'atreveixo a dir que té corda per molts anys. No crec que en la llarga història de la sardana hagin tingut lloc tantes audicions com ara ni tants aplecs com se celebren actualment. Tant de bo que ho endevini!

Francesc Grau i Viader (1923 - 1997)

Crèdits CD's:

Direcció artística i musical: Francesc Cassú (Sardanes)

Direcció artística i musical: Joan Díaz (Paraules d'amor)

Producció executiva: Rut Martínez

Mescles i mastering: Quim Puigtió

Enregistrat els dies 21, 22 i 23 de gener als estudis Music Lan d'Avinyonet de Puigventós (Girona)

Tècnic de gravació: José Luis Molero

Crèdits DVD:

Idea i direcció audiovisual: Eloi Aymerich

Direcció de fotografia i operadors de càmera: Marc Giner i Genís Serra

Assessorament en atrezzo: Oriol Guanyabens

Directora de producció: Georgina Altarriba

Auxiliar de producció: Clara Federico

Direcció musical: Francesc Cassú

Editat per l'Ajuntament de Calella i distribuït per Discmedi S. A.

Disseny: Sergi Cugat - Cuguigraphics.com

Fotografies: Foto-Film Calella, Museu-Arxiu Municipal de Calella, Marc Timón i Joan Maria Arenaza

Una producció de l'Ajuntament de Calella per a la capitalitat de la Sardana 2015

Amb la col·laboració de:

Agraïments:

www.capitaldelasardana.cat/calella2015

